

תגובה לדו"ח מבקר המדינה לגבי ההיערכות הלאומית להגנה מפני איום הרחפנים

להלן התייחסות לממצאי הביקורת:

איום הרחפנים היווה רכיב משמעותי בעיצוב תפיסת התמרון הרב ממדי החדשה וכן תפיסת ההגנה הרב ממדית העדכנית, כחלק מהתכנית הרב שנתית 'תנופה', המגלמת לתוכה איום זה ואיומים נוספים בשדה הקרב הנוכחי אשר דורשים מצה"ל להשתנות ולהתעדכן כל העת.

מנהלת מגן בחיל האוויר הוגדרה כמנהלת הלאומית לבניין הכוח בנוגע להתמודדות עם איום הרחפנים. המנהלת פועלת בהתאם לצרכים המבצעיים של כל גוף ובחנה את כלל הכלים להתמודדות עם איום הרחפנים שצוינו בדו"ח. בשיתוף הדוק עם מפא"ת בוצעה בחינה מעמיקה לכלל היכולות הקיימות בשוק וגובשה תוכנית המספקת מענה מיטבי לאיום ומציבה את ישראל בחזית היכולות בתחום. במקביל גובשה תוכנית מו"פ שתאפשר התמודדות עם התפתחות האיום בשנים הקרובות. לאחר הבחינה גובשה המלצה להשתמש במערכות המספקות את המענה המיטבי לאיום. צה"ל דוחה את הטענה כי מערכות קיימות וזולות יותר עשויות לספק מענה זהה לאיום. לראיה, צה"ל וגופי ביטחון נוספים אכן הצטיידו במערכות שהומלצו.

צה"ל מייחס חשיבות גבוהה ליצירת מנגנון משותף עם משטרת ישראל בנוגע לטיפול באירועי רחפנים ומברך את משטרת ישראל על כתיבת הנוהל הקובע את גבולות הגזרה והנהלים להעברת האחריות בין הגופים באירועים מסוג זה.

צה"ל רתום לשיתוף פעולה, ובתוך כך, נקבע נוהל הקובע את האחריות בטיפול ברחפן העובר בין שטחים שבאחריות צה"ל לשטחים שבאחריות משטרת ישראל: צה"ל יוביל טיפול באיום רחפן שחצה את גבול המדינה לתוך שטח ישראל, ואילו משטרת ישראל אחראית על טיפול ברחפן שהתגלה בתוך שטח הארץ. בתוך כך, נקבע כי משטרת ישראל אחראית לטיפול במטיס רחפן שהוגדר כמאיים למתקני צה"ל.

צה"ל מקבל את המלצת הדו"ח לשלב התייחסות פרטנית לאיום הרחפנים בתפיסת הגנת המחנות, הנמצאת בימים אלו בכתיבה ועדכון ותופץ עד סיום חציון א' 2021. התפיסה תכלול הנחיות לאופן בו נדרש כל מחנה להיערך לאיום וכיצד להתמודד עם אירוע רחפנים מסוגים שונים. בנוסף, ירוכזו כלל הצרכים המשאביים להתמודדות עם האיום. צה"ל מפנה את המשאבים הנדרשים להגנה על בסיסים על פי תעדוף פנים צבאי, ונותן מענה נקודתי בהתאם לצורך בתיאום עם מ"י.

חיל האוויר פועל בשיתוף פעולה מלא עם כלל הגופים הרלוונטיים תוך שיתוף ולמידה הדדית למתן מענה טכנולוגי לאיום הרחפנים.

הטענה לפיה החלופה לרכש מערכות אחרות הינה זולה ומהירה יותר, ואף בוצעה בהצלחה ע"י מספר גורמים במדינה, אינה מדויקת. לנוכח היכרות המערכות המצוינות בדו"ח ומערכות נוספות, נציין כי הצורך המבצעי של צה"ל ושל גופים נוספים רחב יותר מהמענה שניתן על-ידי המערכות החלופיות שצוינו בדו"ח.

צה"ל, בהובלת חיל האוויר, מנהל דיונים עם רשות התעופה האזרחית בנושא תכנון ומבנה המרחב האזרחי, וזאת בשל התרחבות השימוש ברחפנים. נכון להיום, לא קיים מודל מקובל בעולם בנושא שילוב של רחפנים במרחב האווירי ומספר גישות נמצאות בבחינה.

המרחב האווירי הוא ייחודי לנוכח הדרישות הביטחוניות, וגם אל מול אלו, קיימות גישות שונות לגבי הבקרה על מפעילי רחפנים.

במסגרת השיח המשותף עם רשות התעופה האזרחית על טיוטת התקנות אשר עתידות להסדיר את התחום, הוצגה עמדת צה"ל במסגרתה הועלו, בין היתר, שתי סוגיות עקרוניות לצורך המשך קידום התקנת התקנות:

ראשית, הובהר כי יש ליצור מפה משותפת הכוללת אזורים מותרים להטסת רחפנים. על מפה זו להיות דינמית בהתאם לפעילות המתקיימות במרחב. שנית, על מנת להנגיש את המידע לציבור ולשמור על בטיחות הטיסה, יש לפתח יישומון שיאפשר למפעילים לקבוע את מיקומים במרחב ביחס למפה הנ"ל.

עקרונות אלו התקבלו על ידי רת"א, ובהמשך לכך, גובשה טיוטת תקנות מוסכמת, אשר נמצאת כעת בתהליכי אישור וחקיקה.